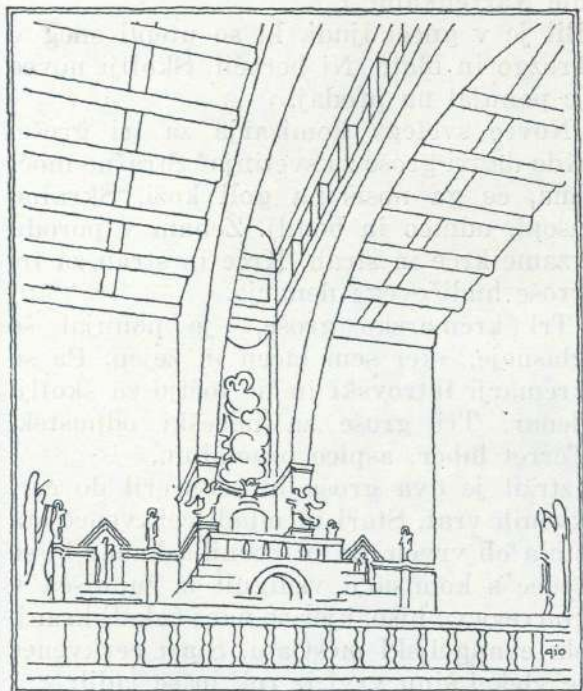

DOMIN SVET

LETNIK 36. V LJUBLJANI 10. DECEMBRA 1923. ŠTEVILKA 9 IN 10.

J. PLEČNIK: SKICA ZA NOTRANJSČINO CERKVE.

BOGOVEC JERNEJ.

DR. IVAN PREGELJ.

2.

Orožniki ne umirajo, preden niso v smrtni sragi klicali matere. In Baertl je še ni,« se je ponovilo v Dachsove misli, ko je stopal čez žalostno zimsko polje v megleno jutro za glasom zvonov, ki so peli od Kranja. Trpko, trpkeje se je gostila megla predenj na pot, da so udarjali glasovi zvonov in šumi vasi strahotno iz neznanega. Ko je prešel učitelj mimo razpela otročnic, se mu je vzela nenadna ganjenost o bogovcu v srce.

»Orožnika si se zval, Baertl,« je čuvstvoval. »Pa ali si bil, ali nisi bil? Ni še orožništvo iz volje. Iz duha je in iz mesa. Zajec ne bo bôdel in jablana ne bo rodila grozdja. Drenuljo umečim, a kdo jo kdaj umedi? Saj verujem, Baertl, da si videl, kar si bogoval, a ne drugih z videnji, v

videnjih si nosil samega sebe iz bridkosti v jezo in iz jeze v bridkost. Trpel si rane. Tudi ščenec jih trpi. Pa še ni orožnik.« Učitelj je videl v bridki jasnosti. Ni ga potrlo. Iz matere in očeta je nosil, da je bil vedrejši, kadar je pogledal mimo videza bridki resnici do dna.

»Seme se je vsejalo iz Vitemberge v Kranjce,« je umeval. »Štirideset let je vzhajalo in ni vzšlo. Če ni vzšlo, ni zato, ker ni moglo. Vsaki zemlji pritiče svoje seme in o svojem času. Kar smo mi sejali, ni bilo naše seme. In sejali smo prezgodaj. Kakor je vse v zemlji, tako je vse v bogoveih. Katere zemlje seme pa so? Od kod duh v Baertlu? Ali ni sam prejel v delež vraže detét in vero norških žena? Kaj je šel lomit razpelo otročnic? Saj je vendar ljubil iz matere in mater in vse njeno. Če je nanjo mislil in njeno, kako bi bil mogel kleti in sovražiti? Mater sovražiti? Ni mogel. Besedo je imel iz Martina, duha in jezo pa je glumil. Lep orožnik. Da bo meč potegnil, je bogoval, pa ga je potajil. Zaradi matere, ki ga je dojila in ki je ne jaz ne on ne papežniki kleti ne moremo.«

Učitelju se je razodelo do zadnjega zadnjega:

»Mater boš klical, Baertl, v smrtni sili. Pa je ne boš iz bolečine orožnikov. Iz slabosti hlapčiča v plenah jo boš, ko te bo zdrizal strah materine marnje in basni in še o nenavidnem kosmategu s pažlji, detéjci tvoj prvi strah iz papežniških slik in tvoj zadnji. Amen.«

Iz bolne resnosti se je obudil trenutno v veselo voljo:

»Ampak jaz, jaz sem njegov Ulises.« Nad spodnjim, v gaz utepenim in zmrzlim snegom je ležala plast novega iz zadnje noči, utrujala in močila skozi obutev. Upehan se je doboril učitelj v prvem dnevnu do mesta. Našel je Schlagnovo pristanišče, kjer je skrivaj nočeval, kadar se je mudil v mestu. Pes je bevsknil nanj, ko se je bližal. Ko pa ga je spoznal, se